

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός γνωμοδότησης 129/2021
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Α΄)
Συνεδρίαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2021

Σύνθεση

Πρόεδρος : Στυλιανή Χαριτάκη, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Βασιλική Τύρου, Αντώνιος Τατσόπουλος, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη, Ευσταθία Τσαούση, Ιωάννα Λεμπέση, Νικόλαος Μουκαζής, Παρασκευάς Χρυσοστομίδης, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια : Εμμανουέλα Πανοπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός ερωτήματος : Το έγγραφο, με αριθμό πρωτ.918/25-5-2021 του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (Ο.Δ.ΔΗ.Χ.).

Ερώτημα : Ερωτάται, αν, η – με την με Α.Π.465/02.03.2021-αίτηση φυσικού προσώπου προς τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους (Ο.Δ.ΔΗ.Χ.)-προβαλλόμενη αξίωση για εξόφληση των αναφερόμενων στο ερώτημα τριών (3) ομολόγων, έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου, εκ των οποίων το πρώτο έληγε στις 15.05.2002 και τα άλλα δύο στις 26.11.2003, τα οποία κηρύχθηκαν ανίσχυρα με τη σχετική με αριθ. 692/18 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών, έχει υποπέσει σε παραγραφή ή όχι.

Επί του παραπάνω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο της ερωτώσας Υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό :

1. Με την δια δικηγόρου από 10.11.2015 αίτηση του Δ.Δ. προς το ν.π.δ.δ. Οργανισμός Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους (Ο.Δ.ΔΗ.Χ.)¹,ο αιτών, ισχυριζόμενος ότι ήταν κύριος, νομέας και κάτοχος είκοσι ένα (21) συγκεκριμένων ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου (Ο.Ε.Δ.),τα οποία απώλεσε λόγω κλοπής την 21.02.2000, ζήτησε από τον Ο.Δ.ΔΗ.Χ. να προβεί στις νόμιμες ενέργειες και να δώσει εντολή στη Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. για τη ρευστοποίηση 18 εκ του συνόλου των αναφερομένων 21 Ο.Ε.Δ. Ο αιτών διευκρίνιζε στην αίτηση ότι τα συγκεκριμένα 18 Ο.Ε.Δ. είχαν κηρυχθεί ανίσχυρα με τη προσκομιζόμενη από αυτόν με αριθ. 1159/2004 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (ΜΠΑ), ενώ επιφυλάχθηκε ρητά ότι για τα υπόλοιπα 3 Ο.Ε.Δ. θα προσφύγει στα αρμόδια δικαστήρια και θα επανέλθει «εν ευθέτω χρόνο». Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη σχετική αίτηση, ο αιτών εκ παραδρομής δεν είχε συμπεριλάβει στην ενώπιον του ΜΠΑ αίτησή του το ένα ΟΕΔ (Ξ 0297555), ενώ ως προς τα άλλα δύο ΟΕΔ (Ο 0526648,Ο 0526649) είχε αναγράψει λάθος την ημερομηνία λήξης και τον αριθμό των τοκομεριδίων, με αποτέλεσμα η απόφαση του ΜΠΑ να μη κηρύξει ανίσχυρο το πρώτο Ο.Ε.Δ. και να κηρύξει ανίσχυρους δύο τίτλους ΟΕΔ, με βάση τα εσφαλμένα στοιχεία της αίτησης.

2. Δεδομένου ότι ο χρόνος λήξης των προαναφερθέντων 18 ΟΕΔ είχε παρέλθει προ πολλού, ο Ο.Δ.ΔΗ.Χ. ζήτησε κατευθύνσεις από το Γραφείο Νομικού Συμβούλου στο Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο με το με αριθ. 226-8465/10010/7.12.2015 απαντητικό έγγραφό του εξέφρασε την άποψη ότι ,υπό τα δεδομένα της συγκεκριμένης περίπτωσης, δεν υπήρχε ζήτημα συμπλήρωσης παραγραφής της - εκ των συγκεκριμένων 18 ΟΕΔ – απαίτησης.

3. Με την νεώτερη από 5.02.2021 (Α.Π. 465/02.03.2021) αίτησή του προς τον Ο.Δ.ΔΗ.Χ., ο Δ.Δ. ,επαναλαμβάνοντας τους ισχυρισμούς ότι ήταν κύριος, νομέας και κάτοχος των προαναφερθέντων τριών (3) συγκεκριμένων (Ο.Ε.Δ.) ,τα οποία απώλεσε την 21.02.2002 λόγω κλοπής τους ,προσκόμισε μια σειρά εγγράφων

¹ Ο Ο.Δ.ΔΗ.Χ. που συστάθηκε με το ν. 2628/1998, ενεργεί ως εντολοδόχος του ΕΔ κατά την έκδοση και διαχείριση του δημόσιου χρέους και ήδη με το άρθρο 27 του ν.4223/2013 υπεισιήλθε στις αρμοδιότητες της καταργηθείσας Δ/σης Δημοσίου Χρέους του Γ.Λ.Κ.

«για την ρευστοποίηση-εξόφληση της αξίας των εν λόγω Ομολόγων από την Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.».

4. Μεταξύ των προσκομισθέντων από τον αιτούντα εγγράφων περιλαμβάνονται:

α. αντίγραφο της με αριθ. 692/11.04.2018 (τελεσίδικης, κατά τον αιτούντα) απόφασης του Ειρηνοδικείου Αθηνών (Διαδικασία Εκούσιας Δικαιοδοσίας), εκδοθείσας μετά από (την, κατά την ερωτώσα υπηρεσία, από 1.12.2015) αίτηση του αιτούντα κατά της Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.(ΤτΕ) .Με την απόφαση κηρύχθηκαν ανίσχυροι οι παρακάτω τίτλοι *«ήτοι ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου με αριθμούς 1/ Ξ 0297555, με κυμαινόμενο επιτόκιο 18,25% ονομαστικής αξίας 200.000 δρχ ημερομηνίας έκδοσης 17.5.1995 λήξης 15-5-2002, Νο τοκ. 5,6,7, 2/ Ο 0526648 με κυμαινόμενο επιτόκιο 13,40%,ονομαστικής αξίας 500.000 δραχμών, ημερομηνίας έκδοσης 26/11/1996, ημερομηνίας λήξης 26/11/2003 Νο τοκ. 4,5,6,7 ,3/ Ο 0526649 με κυμαινόμενο επιτόκιο 13,40% ονομαστικής αξίας 500.000 δρχ. ημερομηνία έκδοσης 26.11.1996, ημερομηνίας λήξης 26.11.2003.Νο τοκ.4,5,6,7,...».*

β. Η κοινοποιούμενη προς τα Πιστωτικά Ιδρύματα και τα Πρακτορεία της ΤτΕ ειδική εγκύκλιος 1010/23.02.2000 της Διεύθυνσης Εργασιών Δημοσίου/ΤτΕ,με θέμα: *«Δήλωση απώλειας Ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου σε Δραχμές κυμαινομένου επιτοκίου επταετούς διάρκειας»*, στην οποία περιλαμβάνονται μια σειρά Ο.Ε.Δ., τα οποία έχουν απωλεσθεί. Μεταξύ αυτών των ως απωλεσθέντων δηλωθέντων Ο.Ε.Δ. περιλαμβάνονται και τα τρία (3) προαναφερθέντα Ο.Ε.Δ.

Κατόπιν αυτών, η ερωτώσα υπηρεσία προβληματίσθηκε εάν τα συγκεκριμένα Ο.Ε.Δ. μπορούν να εξοφληθούν ή εάν τίθεται θέμα παραγραφής, λόγος για τον οποίο υπέβαλε το παρόν ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

5. Στο άρθρο **31 του ν.1914/1990** *« Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη του δημόσιου τομέα και της κεφαλαιαγοράς, φορολογικές ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις»* (Α΄178), όπως ισχύει, ορίζονται τα εξής:

«Επιτρέπεται στον Υπουργό Οικονομικών να εκδίδει ομολογιακά δάνεια,... για την κάλυψη αναγκών του Δημοσίου,Οι όροι, το επιτόκιο, σταθερό ή κυμαινόμενο, η τιμή διάθεσης, ο τρόπος και ο ειδικότερος σκοπός έκδοσης, η διάρκεια, η ενδεχόμενη περίοδος χάριτος, ο τρόπος καταβολής των τόκων και εξοφλήσεως του κεφαλαίου και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την έκδοση ομολογιακών δανείων ρυθμίζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής

Οικονομίας και Οικονομικών. Η αξίωση υπόκειται για μιν το κεφάλαιο σε δεκαετή παραγραφή που αρχίζει από την ημερομηνία λήξεως του τίτλου, για δε τους τόκους σε πενταετή παραγραφή από την ημερομηνία πληρωμής που αναγράφεται στα τοκομερίδια, ή σε περίπτωση μη υπάρξεως τοκομεριδίων επί του τίτλου, την ορισθείσα ημερομηνία καταβολής τουςΚάθε άλλη λεπτομέρεια, ρυθμίζεται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών δημοσιευομένων στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

6. Στα άρθρα 251, 888, 893, 895,896, 897 και 898 ΑΚ ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 251

« Η παραγραφή αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της.»

Άρθρο 888

« Όποιος υπέγραψε έγγραφο που περιέχει υπόσχεσή του για κάποια παροχή στον κομιστή του εγγράφου (ανώνυμο χρεόγραφο), έχει υποχρέωση να καταβάλει στον κομιστή την παροχή, εκτός αν αυτός δεν έχει δικαίωμα να διαθέσει τον τίτλο.»

Άρθρο 893

«Ο οφειλέτης έχει υποχρέωση παροχής μόνο αν του παραδοθεί ο τίτλος. Με την παράδοση ο οφειλέτης αποκτά αυτοδικαίως την κυριότητα του τίτλου και αν ακόμη ο κομιστής δεν είχε δικαίωμα να τον διαθέσει.»

Άρθρο 895

«Σε περίπτωση κλοπής, απώλειας ή καταστροφής του ανώνυμου χρεογράφου, ο μέχρι τότε κομιστής του μπορεί, εφόσον δεν ορίζεται σ' αυτό το αντίθετο, να ζητήσει από το δικαστήριο να κηρύξει, με τη διαδικασία που ορίζει ο νόμος, τον τίτλο ανίσχυρο, ή να απαγορεύσει στον οφειλέτη να πληρώσει σ' εκείνον που το παρουσιάζει....».

Άρθρο 896

« Εκείνος που προκάλεσε, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, την κήρυξη του χρεογράφου ως ανίσχυρου, εκτός από το δικαίωμα να ασκήσει την αξίωσή του δυνάμει του χρεογράφου, έχει και το δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη να εκδώσει νέο τίτλο. Η δαπάνη βαρύνει εκείνον που το ζητεί.»

Άρθρο 897

«Τα τοκομερίδια του ανώνυμου χρεογράφου, εφόσον δεν ορίζεται σ' αυτά το αντίθετο, εξακολουθούν να ισχύουν και αν ακόμη αποσβεστεί η κύρια απαίτηση ή αρθεί ή μεταβληθεί η υποχρέωση πληρωμής τόκου. Εφόσον κατά την εξόφληση του κύριου τίτλου δεν αποδίδονται τέτοια τοκομερίδια, ο οφειλέτης έχει δικαίωμα να παρακρατήσει το ποσό που αναγράφεται σ' αυτά ωστόσο συμπληρωθεί ο χρόνος της παραγραφής».

Άρθρο 898

«Σε περίπτωση κλοπής, απώλειας ή καταστροφής τοκομεριδίων ή μερισματογράφων ο μέχρι τότε κομιστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη την πληρωμή, αν πριν από τη λήξη τους τον ειδοποίησε για την κλοπή, την απώλεια ή την καταστροφή και κανείς άλλος δεν τα παρουσίασε για πληρωμή ούτε άσκησε σχετική αγωγή. Η αξίωση της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να αποκλειστεί με αντίθετη ρήτρα διατυπωμένη πάνω στο τοκομερίδιο ή στο μερισματογράφο.».

7. Στα άρθρα 843, 847, 848,851, 857 και 858 ΚΠολΔ ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 843

« 1. Στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος, το δικαστήριο απευθύνει δημόσια πρόσκληση για την αναγγελία δικαιώματος ή απαίτησης.

2. Αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο της περιφέρειας της κατοικίας του αιτούντος ή, αν δεν έχει κατοικία, της διαμονής του.» [η παρ.2 τροποποιήθηκε με το άρθρο έκτο του άρθρου 1 του ν.4335/2015 (Α' 87), με έναρξη ισχύος από 1.1.2016].

Άρθρο 847

«1. Μέσα σε τριάντα ημέρες από την παρέλευση της προθεσμίας για την αναγγελία, όποιος ζήτησε να εκδοθεί διαταγή για τη δημοσίευση της πρόσκλησης μπορεί να υποβάλει αίτηση για να εκδοθεί απόφαση που ορίζει τις συνέπειες αποκλεισμού του δικαιώματος ή της απαίτησης, σύμφωνα με το νόμο.

2. Αναγγελία που γίνεται μετά την παρέλευση της προθεσμίας που έχει ταχθεί αλλά έως τη συζήτηση στο ακροατήριο, λαμβάνεται υπόψη. 3. Το δικαστήριο κατά τη συζήτηση μπορεί να διατάξει οτιδήποτε κρίνει πρόσφορο για να διευκρινιστεί η υπόθεση. 4. Αν μέσα στην προθεσμία της παρ. 1 δεν υποβληθεί

αίτηση, το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση που υποβάλλεται μέσα σε άλλες τριάντα ημέρες, μπορεί να ορίσει νέα προθεσμία για να υποβληθεί η αίτηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1.»

Άρθρο 848

«1. Αν γίνει αναγγελία και αμφισβητηθεί το δικαίωμα ή η απαίτηση του αιτούντος, το δικαστήριο μπορεί είτε να αναστείλει τη διαδικασία ώσπου να λυθεί η αμφισβήτηση, είτε να εκδώσει απόφαση με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων εκείνου που έχει αναγγελθεί. 2. Αν δεν έγινε αναγγελία, το δικαστήριο απαγγέλλει τις συνέπειες που ο νόμος ορίζει. 3. Περίληψη των αποφάσεων που εκδίδονται κατά τις παρ. 1 και 2 δημοσιεύεται κατά το άρθρον 845.»

Άρθρο 851

«1. Σε τίτλους στον κομιστή... , την έκδοση της διαταγής για τη δημοσίευση της πρόσκλησης δικαιούται να ζητήσει όποιος ήταν έως τώρα κομιστής του τίτλου που κλάπηκε, χάθηκε ή καταστράφηκε, και σε άλλα αξιόγραφα, όποιος μπορεί να ασκήσει δικαίωμα που πηγάζει από τα αξιόγραφα αυτά.

2. Αρμόδιο να εκδώσει τη διαταγή για τη δημοσίευση της πρόσκλησης είναι το ειρηνοδικείο του τόπου πληρωμής ο οποίος αναφέρεται στο αξιόγραφο. Αν δεν αναφέρεται τόπος πληρωμής, το ειρηνοδικείο της περιφέρειας όπου είναι η κατοικία ή η έδρα του εκδότη ή, αν δεν υπάρχει κατοικία, η διαμονή.»

Άρθρο 857

«Η απόφαση που εκδίδεται κατά το άρθρο 848 παρ. 2 κηρύσσει ανίσχυρο το αξιόγραφο με τα συνημμένα τοκομερίδια και μερισματογραφα. Η απόφαση τοιχοκολλάται στην αίθουσα του Χρηματιστηρίου Αθηνών και εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 848 παρ.3.»

Άρθρο 858

«Όποιος ζήτησε να εκδοθεί η απόφαση αποκλεισμού από δικαίωμα ή απαίτηση έχει δικαίωμα, από τότε που η απόφαση δεν μπορεί να προσβληθεί με έφεση και αναίρεση, να ασκήσει τα δικαιώματά του σύμφωνα με το ουσιαστικό δίκαιο.»

8. Στα άρθρα 91 εδάφιο πρώτο, 93 και 94 του ν. 2362/1995 «Κώδικας Δημοσίου Λογιστικού» (Α' 247),² ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 91

«Επιφυλασσομένης κάθε άλλης ειδικής διατάξεως του παρόντος, η παραγραφή οποιασδήποτε απαιτήσεως κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη αυτής.»

Άρθρο 93

«Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων, η παραγραφή των χρηματικών απαιτήσεων κατά του Δημοσίου διακόπτεται μόνο α. Με την υποβολή της υποθέσεως στο δικαστήριο ή σε διαιτητές, οπότε η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων, του δικαστηρίου ή των διαιτητών....».

Άρθρο 94

«....Παραίτηση του Δημοσίου από τη συμπληρωμένη ή με οποιονδήποτε τρόπο αναγνώριση απ' αυτό της παραγεγραμμένης απαιτήσεως είναι άκυρη».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, που ερμηνεύονται αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

9. Κατά το άρθρο 31 του ν. 1914/1990, ο Υπουργός Οικονομικών δύναται να εκδίδει ομολογιακά δάνεια, μεταξύ άλλων, για την κάλυψη αναγκών του Δημοσίου. Με υπουργική απόφαση ρυθμίζονται οι όροι, το επιτόκιο, η τιμή διάθεσης, ο τρόπος και ο ειδικότερος σκοπός έκδοσης, η διάρκεια, η ενδεχόμενη περίοδος χάριτος, ο τρόπος καταβολής των τόκων και εξόφλησης του κεφαλαίου και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την έκδοση ομολογιακών δανείων.

10. Το ομόλογο είναι ένα χρεόγραφο για το οποίο ο εκδότης έχει την υποχρέωση να καταβάλει, συνήθως κατά τη λήξη της οικείας (δανειακής) σύμβασης, την ονομαστική αξία αυτού και, στην περίπτωση των ομολόγων με τοκομερίδιο (κουπόνι), σε τακτά προκαθορισμένα διαστήματα ποσό χρημάτων που αντιστοιχεί στους τόκους που οφείλονται επί του κεφαλαίου, με βάση το καθορισθέν επιτόκιο.

² Οι διατάξεις του ν.2362/1995 ίσχυσαν μέχρι 31.12.2014, από δε την 1.1.2015 ισχύουν οι διατάξεις του ν.4270/2014 (Α' 143), κατά το άρθρο 183 παρ.1 του νόμου αυτού.

11. Ειδικότερα, τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, τα οποία έχουν εκδοθεί σε ενσώματη (έγχαρτη) μορφή, είναι ανώνυμοι τίτλοι στον κομιστή και συνιστούν ανώνυμα χρεόγραφα κατά την έννοια των άρθρων 888,889 και 893 ΑΚ, από τα οποία σαφώς προκύπτει ότι ο νόμος συνδέει στενά την απαίτηση και το έγγραφο(τίτλο) από το οποίο πηγάζει και την τύχη του οποίου ακολουθεί, έτσι ώστε η ενάσκηση της απαίτησης προϋποθέτει την κατοχή του τίτλου (βλ. ενδεικτικά Δελούκα Αξιόγραφα, Ερμ.Ακ., Ενοχικό Δίκαιο εισαγ. Άρθρα 888-900, σημ. 77, ΓνωμΝΣΚ 74/2005). Επί των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 888-900 του ΑΚ, οι οποίες ισχύουν για τα ανώνυμα χρεώγραφα, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στην νομοθεσία που διέπει την έκδοσή τους, όπως συμβαίνει στη περίπτωση της παραγραφής του άρθρου 31του ν.1914/1990 ,όπου για το μεν κεφάλαιο είναι δεκαετής, με έναρξη από τον χρόνο λήξης των τίτλων, για δε τους τόκους πενταετής, με έναρξη – προκειμένου περί τοκομεριδίων-από τον χρόνο πληρωμής που αναγράφεται στο τοκομερίδιο .

Το Δημόσιο, ως εκδότης των ΟΕΔ, υποχρεούται να εξοφλήσει τα ομόλογα σε ενσώματη μορφή, μόνο με την προσκόμιση των αντίστοιχων τίτλων από τον κομιστή τους, ενώ σε περίπτωση απώλειας, κλοπής ή καταστροφής τους, ο τίτλος «αναπληρώνεται» με δικαστική απόφαση(ΝΣΚ 302/16)

12. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των παρ.1 και 4 του άρθρου 847 ΚΠολΔ προκύπτει ότι, σε περίπτωση απώλειας του τίτλου, η διαδικασία για την κήρυξη του ως ανίσχυρου διέρχεται δύο αυτοτελή στάδια: της πρόσκλησης του κομιστή να αναγγελθεί και να καταθέσει τον τίτλο στη γραμματεία του δικαστηρίου (πρβλ.856) και της ακύρωσης του αξιόγραφου. Το δεύτερο από τα στάδια αυτά ανοίγει, αφού προηγουμένως υποβληθεί νέα αυτοτελής αίτηση (847παρ.4). Η αυτοτέλεια της δεύτερης αίτησης δεν αποκλείει να σωρευθεί στο δικόγραφο της πρώτης και να εκδικασθεί όταν θα είναι παραδεκτή και η αυτοτελής υποβολή της. Συνεπώς η διαδικασία επί της πρώτης αίτησης εξαντλείται με την έκδοση απόφασης που διατάσσει τη δημοσίευση της πρόσκλησης ή που απορρίπτει την αίτηση ως απαράδεκτη ή αβάσιμη.

Εξάλλου, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 895 ΑΚ, 857 και 858 ΚΠολΔ προκύπτει ότι, η απώλεια του τίτλου δεν συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος, αλλά της δυνατότητας άσκησής του, προκειμένου δε να προστατευθεί ο τέως νόμιμος κομιστής του έναντι του οφειλέτη, ο νόμος όρισε διαδικασία ανάκτησης της δυνατότητας άσκησης του δικαιώματος από τον τίτλο,

ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζει τον οφειλέτη από τον κίνδυνο της καταβολής της παροχής σε τρίτο μη δικαιούχο, ρυθμίζοντας αφενός τη δυνατότητα κήρυξης του τίτλου ως ανίσχυρου (895 ΑΚ) και αφετέρου, στα πλαίσια αυτής της διαδικασίας, την πρόσκληση σε οποιονδήποτε κατέχει τον τίτλο να αναγγεληθεί. Η απόφαση που κηρύσσει τον τίτλο ανίσχυρο έχει αναγνωριστικό και διαπλαστικό χαρακτήρα, δηλαδή αναγνωρίζει την απώλειά του και διαμορφώνει νέα κατάσταση κηρύσσοντάς τον ανίσχυρο, όταν η απόφαση γίνει αμετάκλητη υποκαθιστά αυτόματα τον απολεσθέντα τίτλο, ο αναφερόμενος σ' αυτή τεκμαίρεται ως ουσιαστικός δικαιούχος του δικαιώματος σαν να είχε τον τίτλο στα χέρια του και η πληρωμή γίνεται σ' αυτόν κατ' εφαρμογή του άρθρου 889 ΑΚ (βλ. Στ. Σταυρόπουλο, ΕρμΚΠολΔ αρθρ. 919 παρ. 4α, ΑΠ 519/1973 ΝοΒ 2.1420, ΝΣΚ 74/2005,302/16).

Σημειώνεται ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά την εκούσια δικαιοδοσία, όπως είναι και οι αποφάσεις που κηρύσσουν ανώνυμα χρεόγραφα ως ανίσχυρα, υπόκεινται σε έφεση και αίτηση αναίρεσης. Τα σχετικά ένδικα μέσα δικαιούνται να ασκήσουν οι διάδικοι και ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών, κατά τα άρθρα 761 και 769 ΚΠολΔ, η δε προθεσμία προς τούτο, εάν η απόφαση δεν επιδοθεί, είναι (από 1.01.2016) δύο έτη για την έφεση και (από 1.01.2016) δύο έτη για την αίτηση αναίρεσης. Συνεπώς, μόνο μετά τη διαδοχική άπρακτη πάροδο των προθεσμιών της έφεσης και της αίτησης αναίρεσης μπορεί η σχετική δικαστική απόφαση να καταστεί αμετάκλητη (ΟΛΑΠ 1113/1986, βλ. για όλα τα παραπάνω και ΝΣΚ 74/2005, ΟΛΝΣΚ 196/2014, ΝΣΚ 61/2014 με παραπομπές).

Δεδομένης της κατά τα ανωτέρω λειτουργίας των ομολόγων του Δημοσίου ως τίτλων δανεισμού, η διαδικασία για την κήρυξή τους ως ανίσχυρων, σε περίπτωση απώλειας ή κλοπής ή καταστροφής αυτών, και η αναπλήρωσή τους με δικαστική απόφαση, πρέπει να ολοκληρώνεται έγκαιρα και χωρίς καθυστέρηση ώστε να εκκαθαρίζονται οι υποχρεώσεις του Δημοσίου για εξόφληση των τίτλων αυτών.

13. Για την έναρξη της παραγραφής οποιασδήποτε απαίτησης τόσο κατά ιδιώτη όσο και κατά του Δημοσίου, απαιτείται αφενός η γέννηση της αξίωσης και αφετέρου το δικαστικώς επιδιώξιμο αυτής (Β. Παπαχρήστου Παραγραφές υπέρ και κατά Δημοσίου, έκδοση Γ', σελ 162 επ. με παραπομπές σε θεωρία και νομολογία, ΑΠ 1132/1992 Δ. 1993.748 κ.α.), όπως δε γίνεται παγίως δεκτό, δεν είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξη της απαίτησης αν αποκλείεται από νομικούς

και όχι πραγματικούς λόγους. Τα νομικά κωλύματα είτε αναφέρονται ρητώς στο νόμο είτε αποτελούν αναβλητικές ενστάσεις, βασιζόμενες στο δικαίωμα του καθ' ου η απαίτηση να αρνηθεί την εκπλήρωσή της για ορισμένο χρονικό διάστημα. Εξάλλου, όπως γίνεται δεκτό για την επέλευση του διακοπτικού αποτελέσματος της παραγραφής με την έγερση της αγωγής ή αίτησης (υποβολή της υπόθεσης στο δικαστήριο κατά το άρθρο 93 του ν.2362/1995 και από 1-1-2015, κατά το άρθρο 143 του ν.4270/2014) πρέπει η αγωγή ή αίτηση να εγείρεται από τον πραγματικό δικαιούχο και να απευθύνεται κατά του πραγματικού υπόχρεου.

14. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι η αίτηση του Δ.Δ. - επί της οποίας εκδόθηκε η δικαστική απόφαση που κήρυξε ανίσχυρα τα συγκεκριμένα τρία Ο.Ε.Δ. – στρεφόταν μόνο κατά της ΤτΕ, δηλ. του «ταμιά» και όχι κατά του οφειλέτη -εκδότη Ελληνικού Δημοσίου, αλλά και ανεξάρτητα από το μη αποδεικνυόμενο γεγονός του αμετακλήτου της συγκεκριμένης απόφασης που εκδόθηκε στις 11.04.2018, η αξίωση του Δ.Δ. για την πληρωμή των τριών ομολόγων έχει παραγραφεί και ως προς κεφάλαιο και ως προς τους τόκους των τίτλων, σε χρόνο προγενέστερο της άσκησης της – από 1.12.2015 κατά το διδόμενο ιστορικό – αίτησής του προς το Ειρηνοδικείο Αθηνών .

Ειδικότερα, στην κρινόμενη περίπτωση δεν τίθεται ζήτημα αδυναμίας δικαστικής επιδίωξης της απαίτησης λόγω νομικού κωλύματος, συνισταμένου στην αδυναμία προσκόμισης των τίτλων προς εξόφληση, κώλυμα το οποίο, ενδεχομένως θα μετέθετε τον χρόνο έναρξης και συμπλήρωσης της παραγραφής, δεδομένου ότι ο αιτών, ως φερόμενος κάτοχος των απωλεσθέντων Ο.Ε.Δ., αν και είχε, πριν ακόμη και τη λήξη τους, το δικαίωμα και την πρωτοβουλία κίνησης της δικαστικής διαδικασίας για την άρση του κωλύματος, αδράνησε, κατά τρόπο μη συνάδοντα προς την επιμελή συμπεριφορά του μέσου ανθρώπου, για υπέρμετρα μεγάλο χρονικό διάστημα . Παρά την έλλειψη ρητής προθεσμίας για την δικαστική επιδίωξη κήρυξης των Ο.Ε.Δ. ως ανίσχυρων, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η άσκηση του σχετικού δικαιώματος είναι δυνατή επ' άπειρον και μάλιστα ακόμη και σε χρόνο μεταγενέστερο της συμπλήρωσης του χρόνου παραγραφής των εκ των Ο.Ε.Δ. γεγεννημένων αξιώσεων, όπως συνέβη στη παρούσα περίπτωση, όπου ο αιτών προσέφυγε στη δικαιοσύνη το πρώτον τον Δεκέμβριο του 2015, δηλ. σε χρόνο μεγαλύτερο της δεκαετίας από τον χρόνο λήξης των συγκεκριμένων τίτλων. Το γεγονός της σχετικής απραξίας του

αιτούντος δεν αναιρείται από τους ισχυρισμούς του περί παραλείψεων και σφαλμάτων του ιδίου σε προγενέστερη δικαστική διαδικασία που κατέληξε το 2004 σε κήρυξη ως ανίσχυρων άλλων τίτλων.

Κατόπιν αυτών, σε συνδυασμό με την έλλειψη κάποιας διακοπτικής της παραγραφής πράξης, η, κατά το άρθρο 31 ν.1914/1990, έναντι του οφειλέτη-εκδότη Ελληνικού Δημοσίου, δεκαετής παραγραφή για το κεφάλαιο συμπληρώθηκε στις 15.5.2012 και στις 26.11.2013 αντίστοιχα, γεγονός που δεν αναιρείται από την μεταγενέστερη κήρυξη των συγκεκριμένων Ο.Ε.Δ. ως ανίσχυρων. Για την ταυτότητα του λόγου και οι εκ των τοκομεριδίων αξιώσεις του αιτούντος έχουν υποπέσει στη πενταετή παραγραφή του άρθρου 31 ν.1914/ 1990.

Απάντηση

15. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α') γνωμοδοτεί, ομόφωνα ότι, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο, κάθε απαίτηση του Δ.Δ. έναντι του Ελληνικού Δημοσίου, απορρέουσα από τα Ο.Ε.Δ. με αριθμούς α. Ξ 0297555, ονομαστικής αξίας 200.000 δρχ, με ημερομηνία έκδοσης 17-5-1995 και λήξης 15-5-2002, β. Ο 0526648 ονομαστικής αξίας 500.000 δρχ, με ημερομηνία έκδοσης 26-11-1996 και λήξης 26-11-2003 και γ. Ο 0526649, ονομαστικής αξίας 500.000 δρχ, με ημερομηνία έκδοσης 26-11-1996 και λήξης 26-11-2003, έχει υποκύψει σε παραγραφή.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 8 -10- 2021

Η Πρόεδρος του Α΄ Τμήματος

Η Εισηγήτρια

Στυλιανή Χαριτάκη
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Εμμανουέλα Ν. Πανοπούλου
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

